

ॐ

श्री गोवर्धननाथो विजयतेतराम
श्री जंगन्नाथ
याज्ञिक संस्कृत पाठशाला.

बुलेश्वर, लगतवाडी-मुंअर्छ.

—++*++—

तूलसी नित्यपूज प्रयोग.

—ॐ नमः—

समर्पक,

श्रेष्ठ गीरधरलाल हरीलाल मेहेता, सोलीसीटरना
स्व. पत्निद्वय श्रेयार्थे

प्रकाशकः—जेशी जयानंद भाधवराम व्यास,
शागाना व्यवस्थापक.

संवत् १९७२.] प्रत ५०००. [सन १९१५.

प्री. टरः—भगनलाल जगज्जनदास,
ढुंकाळुं—‘सरस्वती’ प्रेस, ३३२-३३४, नागदेवी स्ट्रीट-मुंअर्छ.
पञ्जीश्वर—जेशी जयानंद भाधवराम व्यास.
ढुंकाळुं—बुलेश्वर, लगतवाडी-मुंअर्छ. [१३६३४१६]

ૐ તત્સત્

શ્રી ગણેશાયનમઃ

અથ તુલસી નિત્યપૂજા પ્રયોગ.

ધ્યાનમ્—(હાથમાં ચં. પુ. લેવાં) ધ્યાયેચ્ચ તુલસીં દેવીં
શ્યામાં કમલ લોચનાં ॥ પ્રસન્નાં પદ્મવદનાં વરાહાય ચતુર્ભુજાં ॥
કિરીટહાર કેયૂર કુણ્ડલાદિ વિભૂષિતાં ॥ ધવલાંકુશ સંયુક્તાં પદ્માસન
નિષેવિતાં ॥ પ્રિયાંચ સર્વદા વિષ્ણુઃ સર્વ દેવ નમસ્કૃતાં ॥ શ્રી તુલ-
સ્યૈ નમઃ ધ્યાનં સમર્પયામિ (ચંદન પુલ ચડાવી દેવાં).

(હાથમાં પાણી લેવું)—દેવી ત્રૈલોક્ય જનની સર્વ લોકિક
પાવત્રી ॥ આગચ્છ વરદે માતઃ પ્રસીદ તુલસી પ્રિયે ॥ ૨ ॥ શ્રી
તુલસ્યૈ નમઃ આવાહનં સમર્પયામિ (પાણી રેડી દેવું).

(હાથમાં ચોખા)—સર્વદેવ મયે દેવિ સર્વદા વિષ્ણુ વદ્ભભે ॥
દેવિ સ્વર્ણમયં દિવ્યં અહાણાસન મગ્ધયે ॥ ૩ ॥ શ્રી તુલસ્યૈ નમઃ
આસનાયે અક્ષતાન્ સમર્પયામિ (ચોઠ ચં)

(હા. પા.)—સર્વદેવા યથા સ્વર્ગે તથા ત્વંભુવિ સર્વદા ॥
દત્તં પાદ્યં અહાણેદં તુલસિ ત્વં પ્રસીદમે ॥ શ્રી તુલસ્યૈ નમઃ પાદ્યં
સમર્પયામિ.

અર્ધ્યમ્—ગન્ધપુષ્પ સમાયુક્તં સર્વેપાં પ્રીતિદાયકમ્ ॥ અર્ધ્યં
અહાણુ દેવિ ત્વં દૈત્યાન્તકરણુ પ્રિયે ॥ શ્રી તુલસ્યૈ નમઃ અર્ધ્યં
સમર્પયામિ.

આચમનમ્—કપૂર વાસિતં તોયં સુવર્ણ કલશે સ્થિતમ્ ॥
દત્તમાચમનીયંચ અહાણુ હરિ વદ્ભભે ॥ શ્રી તુલસ્યૈ નમઃ આચમનં
સમર્પયામિ.

સ્નાનમ્—ગંગા સરસ્વતી રેવા પયોપ્પણી નર્મદા જલૈઃ ॥ સ્ના-
પિતાસિ મયાદેવિ તથા શાન્તિં કુરુધ્વમે ॥ શ્રી તુલસ્યૈ નમઃ સ્નાનં
સમર્પયામિ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૬૪૩

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ લુહરની મિલ્કતપ્રયોગ

વિષય પર : ૪૪૪

(क्षेपकम्)—मलापकर्षणं स्नानम्—गंगा गोदावरी कृष्णा

पयोष्ण्याद्या पगास्तथा ॥ आया-न्तुताः सदा देव्य तुलसी स्नान
कर्मणि ॥ श्री तुलस्यै नमः मलापकर्षणं स्नानं समर्पयामि.

पंथामृत स्नानम्—पंथामृतं मयानीतं पयो दधि धृतं
मधु ॥ सह शर्करया देवि स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ श्री तुलस्यै नमः
पंथामृत स्नानं समर्पयामि ॥ पंथामृत स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं
समर्पयामि ॥ शुद्धोदक स्नानान्ते आयमनं समर्पयामि ॥ सकल
पूज्य परिपुर्णार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि (निर्माद्यं विसृ-
ज्य पुनश्च गंधाक्षत पुष्पाण्यर्पयित्वा तदनन्तरेऽलिषेकं कुर्यात् ॥

अलिषेकः—कृष्णा सरस्वती काली तुंगलद्रा श्यमी तथा ॥
लागीरथी पार्वतीय रमा नारायणी कृपी ॥ सुलद्रा द्रौपदी साध्वी
माता यैव अर्धती ॥ सावित्री कालिकाहत्या स्नापयिष्यन्तु सर्वदा ॥
आलिःकृतालिषेकात्वं ददासि गुह सौभाग्यम् अतस्त्वां स्नापयिष्यामि
तुलसी विष्णु वल्लभे. शान्तिः शान्तिः सुशान्तिर्भवतु ॥ अमृता-
लिषेकास्तु ॥ श्री तुलस्यै नमः अलिषेकं समर्पयामि ॥ अलिषेकान्ते
आयमनं समर्पयामि (छति क्षेपकम्).

वस्त्रम्—क्षीरोद मथनोद्धुते यन्द्रलक्ष्मी सङ्गोदरे ॥ गृह्यतां
परिधानार्थं मिदं लौभाभ्यरं शुभे ॥ श्रीतुलस्यै नमः वस्त्रम् (वस्त्रा
भावे अक्षतान्) समर्पयामि.

कंस्युकीमुपवस्त्रम्—कंस्युकी उपवस्त्रं नानारत्नैः समन्वि-
तम् ॥ गृहाणुवं मयादत्तं तुलसिलयहारिणि ॥ तुलस्यै नमः कंस्युकी-
मुपवस्त्रम् (कंस्युकमुपवस्त्राभावे अक्षतान्) समर्पयामि.

कुंकुमम्—केशरा, गरस युक्तं यंदनादि समन्वितम् ॥ कस्तु-
रिका समायुक्तं कुंकुमं प्रतिगृह्यताम् श्रीतुलस्यै नमः कुंकुमं समर्पयामि.

(क्षेपकम्) अक्षतान्—अक्षतांश्च महादेवि तुलसि सौम्य
दायिके ॥ अर्पयामि सदाभक्त्या सुप्रसन्नति लब्धये ॥ श्रीतुलस्यै नमः
अक्षतान् समर्पयामि.

सौभाग्यद्रव्यम्—हरिद्रां कुकुमं चैव सिन्दुरं कण्ठलान्वितम् ॥ मयानिवेदितं लङ्क्याग्रहाणु परमेश्वरि ॥ श्रीतुलस्यै नमः सौभाग्यद्रव्यं समर्पयामि ॥ (धृति क्षेपकम्)

• **पुष्पाणि—**माध्यादीनि सुगन्धिनि मालायादीनि सत्तमे ॥ मयाहृतानि पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम् । श्रीतुलस्यै नमः पुष्पाणि समर्पयामि.

धूपम्—वनस्पति रसोद्बलुतो गन्धाढ्यो गन्ध उत्तमः ॥ आग्नेयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीतुलस्यै नमः धूपं समर्पयामि.

दीपम्—वैश्वानर प्रज्वलितं धृतकार्पास निर्मितम् ॥ दीपं लङ्क्या ग्रहाणुदं त्रैलोक्य ध्वान्त नाशके ॥ श्रीतुलस्यै नमः दीपं दर्शयामि.

नैवेद्यम्—अन्नं यतुर्विधं स्वादु रसैः पाक्ष्मैः समन्वितम् ॥ नैवेद्यार्थेऽर्पयामित्वा तुलसि माधवप्रिये ॥ आसमुद्रां प्रदक्ष्य ॥ प्राणाय नमः ॥ अपानाय नमः ॥ व्यानाय नमः ॥ समानाय नमः ॥ उदानाय नमः ॥ श्री तुलस्यै नमः नैवेद्यं समर्पयामि ॥ मध्ये पानीमं ॥ उत्तरापोश्चानं ॥ हस्त प्रक्षालनं ॥ मुष्ण प्रक्षालनं ॥ करौर्द्वर्तनार्थं यन्दनं च समर्पयामि (क्षेपकम्)

झूलम्—धृष्टं झूलं मयादेवि स्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे सुझूलावाप्ति लवेज्जन्मनि जन्मनि ॥ श्री तुलस्यै नमः झूलं समर्पयामि (धृतिक्षेपकम्)

ताम्रमूलम्—पुगीझूलं महद्दिव्यं नागवल्ली दलैर्युतम् ॥ कर्पूरैश्च समायुक्तं ताम्रमूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ श्री तुलस्यै नमः ताम्रमूलं समर्पयामि (धृतिक्षेपकम्).

दक्षिणा—हिरण्यगर्भं गर्भस्थं हेमजीवं विलावसोः ॥ अनन्त पुण्यं झूलदत्तः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ श्रीतुलस्यै नमः दक्षिणां समर्पयामि.

कर्पूरारार्तिकम्—नीराजयामि सततं हरिवल्लभे वै कर्पूरवति
भिरलं सुખदायकेत्वाम् ॥ पादौलज्जम्य विरतं तवदेविभाये वंशाय
सौख्यमपि देहिषलं यपूर्णम् ॥ श्री तुलस्यै नमः कर्पूरारार्तिकम्
समर्पयामि ॥ (धृतिक्षेपकम्)

प्रदक्षिणा—यानि कानिय पापानि जन्मान्तर कृतानिय ॥
तानिसर्वाणि नश्यन्ति प्रदक्षिण पदेषदे ॥ प्रदक्षिणा मंत्रः ॥ नमस्ते
गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये ॥ नमः आडवनीयाय तुलस्यैते
नमोनमः ॥ प्रदक्षिणां समर्पयामि.

मन्त्र पुष्प युक्तो नमस्कारः—विष्णु प्रियकरे देवि तुलसि
सुखदायिके ॥ पुष्पांजलिं प्रयच्छामि पत्युरायुष्य वर्धके ॥ श्री
तुलस्यै नमः मन्त्र पुष्पयुक्तं नमस्कारं समर्पयामि (क्षेपकम्)

विशेषार्थः—गंधप्रसून संयुक्तं इलमुद्रादि शोभितम् ॥
अर्घ्यं ददामि तुलसि तवप्रीत्यै नमोनमः ॥ श्री तुलस्यै नमः विशे-
षार्थं समर्पयामि.

प्रार्थना—सौभाग्यं संततिं देवि धनंधान्यं मे सदा ॥
आरोग्यं शोकशमनं कुशमे माधव प्रिये ॥ अलिष्टइल सिद्धिं मे
सदादेहि हरि प्रिये ॥ देवैस्त्वं निर्मिता पूर्वं भर्त्र्यितासि मुनीश्वरैः ॥
अतोमां सर्वदा लक्या कृपादण्ड्या विलोक्या ॥ पत्युरायुष्य भाग्यं मे
सदा देहि हरि प्रिये ॥ भूतना लयसंत्रासा दक्षितश्च यथा हरिः ॥
तथा संसार संत्रासा दक्षमेवंशमुत्तमम् ॥ श्री तुलस्यै नमः प्रार्थनां
समर्पयामि ॥ (धृति क्षेपकम्).

अर्पणम्—अनेन मया यथाशक्त्या कृतेन पूजनेन श्री तुलसी
देवता प्रीयतां नमम.

धृति तुलसी नित्य पूज प्रयोगः

तुलसी स्तोत्रम्.

जगद्धात्रि नमस्तुभ्यं विष्णोश्च प्रिय वल्लभे ॥ यतो अह्ना-
दयो देवाः सृष्टि स्थित्यन्त कारिणः ॥ १ ॥ नमस्तुलसि कल्पयिष्ये

नमो विष्णु प्रिये शुभे ॥ नमो भोक्षप्रदे देवि नमः संपत्प्रदायिके
 ॥ २ ॥ तुलसि पातुमां नित्यं सर्वा पद्मयोऽपि सर्वदा ॥ शीर्तितापी
 स्मृतावापि पवित्रयति मानवम् ॥ ३ ॥ नमामि शिरसा देवीं तुलसीं
 विलसत्तनुम् ॥ यां दृष्ट्वा पापिनो मर्त्या मुच्यन्ते सर्व किङ्किणात्
 ॥ ४ ॥ तुलस्या रक्षितं सर्वं जगदेतच्चराचरम् ॥ या विनिघ्नन्ति
 पापानि दृष्ट्वा पापिर्भिन्नैः ॥ ५ ॥ नमःस्तुलस्यतितरां यस्यै
 षड्द्वान्जलिं कलौ ॥ कलयन्ति सुष्मं सर्वं स्त्रियो वैश्या स्तथापरे
 ॥ ६ ॥ तुलस्याना परं किञ्चिं द्वैतं जगती तले ॥ यया पवित्रितो
 लोको विष्णु सङ्गेन वैष्णवः ॥ ७ ॥ तुलस्याः पल्लवं विष्णोः
 शिरस्यारोपितं कलौ ॥ आरोपयति सर्वाणि श्रेयांसि वर भस्तके
 ॥ ८ ॥ तुलस्यां सकला देवा वसन्ति सततं यतः ॥ अतस्ताम-
 र्थ्येऽलोके सर्वान् देवान्समर्थयन् ॥ ९ ॥ नमस्तुलसि सर्वज्ञे पुत्रोत्तम
 वल्लभे ॥ पाहिमां सर्वं पापेभ्यः सर्वं संपत्प्रदायिके ॥ १० ॥
 धृतिस्तोत्रं पुरागीतं पुंडरीकेन धीमता ॥ विष्णु भर्त्यता नित्यं
 शोभनैस्तुलसी दलैः ॥ ११ ॥ तुलसी श्री महालक्ष्मी विद्याविधाय
 शस्विनी ॥ धर्म्या धर्मानना देवी देवदेवमन प्रिया ॥ १२ ॥ लक्ष्मी
 प्रिय सप्ती देवी ह्रीं भूमिरयलायला ॥ षोडशैतानिनामानि तुलस्याः
 शीर्तयन्नरः ॥ १३ ॥ ललते सुतरां लङ्घित मन्ते विष्णुपदं लभेत् ॥
 तुलसीभूर्महालक्ष्मीः पद्मिनी श्री हरिः प्रिया ॥ १४ ॥ तुलसि श्री
 सप्ति शुभे पापहारिणि पुण्यदे ॥ नमस्ते नारदनुते नारायणमनः
 प्रिये ॥ १५ ॥ धृति तुलसी स्तोत्रम्.

तुलसी कवचम्.

अस्य श्रीतुलसीकवचस्तोत्र मंत्रस्य श्रीमहादेव ऋषिः अनुष्टुप
 छंदः श्री तुलसीदेवता मनोर्हसित कामना सिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः ॥
 तुलसि श्री महादेवि नमः पङ्कज धारिणि ॥ शिरोमे तुलसी
 पातु भावं पातु यशस्विनी ॥ १ ॥ दशैमे पद्मनयना श्री सप्ती

श्रवणे भम । ध्यातुं पातु सगंधा मे मुष्णं य सुमुष्णी भम ॥२॥
 जलवांमे पातु शुभदा कंठे विद्यामयी भम ॥ स्कन्धौ कल्लारिणी
 पातु हृदयं विष्णुवल्लभा ॥ ३ ॥ पुण्यदा मे पातु मध्यं नाभिं
 सौभाग्यदायिनी ॥ कटिं कुंडलिनी पातु उर नारद वंदिता ॥ ४ ॥
 जननी जननी पातु जंघे सकल वंदिता ॥ नारायणप्रिया पादौ
 सर्वांगं सर्वं रक्षिणी ॥ ५ ॥ संकटे विषमे दुर्गे लये वाहे महाहवे ॥
 नित्यं द्विसंध्ययोः पातु तुलसी सर्वतः सदा ॥ ६ ॥ र्छतीदं परमं
 शुद्धं तुलस्याः कवचाभूतम् ॥ मर्त्यानां भृतार्थाय लीतानां भक्त्या-
 यय ॥ ७ ॥ मेक्षायय मुमुक्षुणां ध्यायिनां ध्यान योगकृत् ॥ वक्षाय
 वक्ष्यकामानां विद्यायै वेदवादिनाम् ॥ ८ ॥ द्रविणाय हरिद्राणां
 पापिनां पाप शांतये ॥ अत्राय क्षुधितानां स्वर्गाय स्वर्गमिच्छ-
 ताम् ॥ ९ ॥ पशव्यं पशुकामानां पुत्रदं पुत्रकांक्षिणां ॥ राज्याय
 ऋष्ट राज्यानां मशान्तानां शान्तये ॥ १० ॥ लक्ष्यर्थे विष्णु
 लक्षतानां विष्णौ सर्वान्तरात्मनि ॥ नभ्यं त्रिवर्गं सिद्ध्यर्थे ब्रह्मरथेन
 विशेषतः ॥ ११ ॥ उद्यंतं यंडकिरेणु मुपस्थाय कृतांजलिः ॥
 तुलसीकानने तिष्ठन्नासीनो, वाजपेदिदम् ॥ १२ ॥ सर्वान्कामा नवा-
 प्नोति तथैव भम सन्निधिम् ॥ भम प्रियकरं नित्यं हरिभक्तिं
 विवर्धनम् ॥ १३ ॥ या स्यान्भूतप्रण नारी तस्या अंगं प्रमार्ज-
 येत् ॥ सा पुत्रं लभते दीर्घं ज्वितं व्याध्यरोगिणम् ॥ १४ ॥
 वंध्याया मार्जयेद्गंडुशैः मंत्रेण साधकः ॥ सापि संवत्सरादेव
 गर्भं धत्ते मनोहरम् ॥ १५ ॥ अश्वत्थे राजवश्यार्थी जपेद्गुणैः
 सुरपलाङ् ॥ पलाशमूले विद्यार्थी तेज्ज्यर्थलिमुष्णारवेः ॥ १६ ॥ कन्यार्थी
 यंडिकागेहे शत्रु हृत्यै अहे भम ॥ श्री कामो विष्णु गेहेय उद्याने
 स्त्रीवशाभवेत् ॥ १७ ॥ किमत्र अहुनोक्तं शृणु सैन्येश तत्पतः ॥
 यंयं काममलिध्याये तंतं प्राप्नोत्यशंसयम् ॥ १८ ॥ भम गेहेगत
 स्त्वंतु तारकस्य वधेच्छया ॥ जपन् स्तोत्रं कवयं तुलसी गत
 मानसः ॥ १९ ॥ भंडलात्तारकं हुन्ता लविष्यति न संशयः ॥
 धति तुलसी कवचम् ।

સ્વામીની પૂજા કરવાનો મંત્ર.

પતિર્બ્રહ્મા પતિર્વિષ્ણુઃ પતિર્દેવો મહેશ્વરઃ ॥

પતિશ્ચ નિર્ગુણાધારઃ બ્રહ્મરૂપ નમોસ્તુતે ॥ ૧ ॥

આ મંત્રથી સ્ત્રીએ દરરોજ પોતાના સ્વામીની પૂજા કરવી.

ગોરને પંચભાગ આપવાનો મંત્ર.

(હાથમાં ચોખ્ખા ઝાલી રાખી)—અદ્યેત્યાદિ—માસે—પક્ષે

—તિથૌ—વાસરે મમ ગૃહે પંચસૂના જનિત દોષ નિવર્તયે ઈદ-
મામાત્રં પાત્ર વર્જિતં તુભ્ય મહંસંપ્રદદે—એ પ્રમાણે સંકલ્પ
કરી તે અન્નમાં ચોખ્ખા મૂકી દઈ ગમે ત્યારે બ્રાહ્મણને આપી દેવા.

નિત્યદાન.

રવીવારે—ધઉં ને દ્રાક્ષ. સોમવારે—ચોખ્ખા ને શેરડી.

મંગળવારે—ધઉં, ઘી, ગોળ ને સોપારી. બુધવારે—મગ ને
નારંગી. ગુરવારે—ચણાની દાળ, સાકર ને જમરૂપ. શુક્રવારે—
ચોખ્ખા ને બીજોરૂં અથવા કેળું. શનીવારે—અડદ, ગોળ ને
ખારેક, ને તેજ દિવસે રાહુનું દાન અને કેતુનું દાન—ગોળ અને
કાળા તલનું પણ આપવું.

આ પુસ્તક પ્રત્યેક સ્ત્રીના ઉપયોગાર્થે શેઠ ગીરધરલાલ હુરી-
લાલ મહેતાએ પોતાનાં સ્વર્ગવાસી પત્નિ સૌં વ્યંચનગૌરી તથા
સૌં કંચનગૌરીના પુણ્યાર્થે પ્રસિદ્ધ કરાવ્યું છે, જેથી સ્ત્રીઓ કોઈ
પણ વખતે બ્રાહ્મણ શિવાય વિધિપૂર્વક યથોક્ત પૂજન કરી શકે.

 વર્તમાન સમયમાં બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય એ ત્રણે વર્ણો
(દ્વિજે)માં સર્વ સાધનનું મૂળ જે કર્મ તેનો લોપ દિવસે દિવસે થતો
જેવામાં આવતો અટકાવવા માટે સંવત ૧૯૭૧ના આશાઠ માસની ૧૧થી
આ પાઠશાળા શરૂ કરી છે તેને પોતાનો ઉદાર આશ્રય આપી કર્મની
પ્રવૃત્તિ કરવામાં મદદ કરવાથી આવા સર્વોપયોગી પુસ્તકો બહાર પડશે.

સૌં જોશી જયાનંદ માધવરામ વ્યાસ, વ્યવસ્થાપક.

શાસ્ત્રી ઈલાસકર વિજયાશંકર, અધ્યાપક.

